

Kiitos osallistumisestasi ruokintapaikkaseurantaan! Seuranta on nyt jatkunut 34 talven ajan. Talven 2021/2022 tulokset on tähän mennessä palautettu 201 paikalta eri puolilta Suomea (osallistujaluettelo on ohessa). 14 henkilöllä oli seurannassa kaksi paikkaa – usein kotipiha sekä erillinen metsäruokintapaikka. Viime talvena perustettiin 10 uutta seurantapaikkaa. Tulokset saatiin sähköisesti 120 paikalta ja paperilomakkeilla 81 paikalta.

Sähköpostin käyttäjät saavat palautekirjeen sähköisesti. Paperilomakkeiden käyttäjille lähetetään uudet lomakkeet ja palautuskirjekuori alkavalle talvelle 2022/2023. Toivotamme antoisia hetkiä ruokintapaikan lintu- ja nisäkävieraita seurattaessa. Tutkimuksesta olisi hyvä kertoa muille lintujen ruokkijoille, jotka mahdollisesti ovat kiinnostuneita osallistumaan. Ohjeet ja lomakkeet löytyvät osoitteesta: <http://www.luomus.fi/fi/ruokintapaikkaseuranta>

Muistutamme myös ruokintapaikkaseurannan lomakkeesta 2, jolla voi ilmoittaa tietoja sairaista, kuolleista tai epänormaaleista yksilöistä. Kirjeen lopusta löytyy Marja Isomursulta Ruokavirastosta saatuja tietoja lintujen sairauksien tutkimuksesta. Ruokavirastoon lähetetyt lisänäytteet ovat arvokkaita! Kuten Isomursun raportista käy ilmi, ruokinnoilla esiintyy lintutauteja ja ruokinnan siisteydestä on hyvä pitää huolta.

Suosittellemme osallistumista BirdLife Suomen pihabongaukseen 28.–29.1.2023:

<https://www.birdlife.fi/tapahtumat/pihabongaus/>

Seurantatiedot Lintulautaan

Ruokintapaikkaseurantaan osallistuvien toivotaan palauttavan talven seurantatiedot Lintulauta-palvelun kautta. Lintulautaa kannattaa kokeilla, mahdollisissa ongelmatilanteissa autamme mielellämme! Ohjeet Lintulauta-palvelun käyttöön löytyvät osoitteesta: <https://www.luomus.fi/fi/ruokintapaikkaseuranta> => Lintulauta-palvelu havaintojen ilmoittamiseen

Lintulauta-palvelun kautta pääset myös tarkastelemaan seurantaan ilmoittamiasi tietoja. Jos et voi käyttää Lintulauta-palvelua tai Ruokintapaikkatutkimus-Excel-lomaketta, palauttaisitko paperilomakkeet museolle postimerkillä varustetussa kirjeessä toukokuun alussa kuten ennenkin.

Ruokintapaikkaseurannan tulospalvelu

Ruokintapaikkaseurannan tulokset kuluvaan kauteen asti ovat osoitteessa: <https://rengastus.helsinki.fi/tuloksia/Ruokintapaikka>

Tulospalvelussa on nähtävillä lajien karkea runsaus eri vuosina. Runsausarviot perustuvat yksilömääriin ilmoitettuja seurantajaksoja kohden koko Suomessa, eivätkä ne siten ota huomioon ruokintapaikkojen erilaista alueellista jakautumista vuosien välillä tai kohteissa tapahtuneita muutoksia. Selkeimmät lajien runsastumiset ja taantumiset erottuvat kuitenkin näistä virhelähteistä huolimatta. Lisäksi nähtävillä ovat muun muassa ilmoitusten määrä vuosittain sekä havainnoijakohtaisesti tiedot siitä, miltä vuosilta tietoja on ilmoitettu.

Antoisaa seurantatalvea toivottaen!

Aleksi Lehikoinen, Sarella Arkkila ja Risto A. Väisänen
Linnustonseuranta / LUOMUS

Tero Toivanen
BirdLife Suomi

Yhteystiedot:

Linnustonseuranta / LUOMUS – Luonnontieteellinen keskusmuseo

PL 17, 00014 Helsingin yliopisto

linnustonseuranta@luomus.fi, p. 029 412 8851

Osallistujat talvella 2021/2022 (etelästä pohjoiseen):

Pekka Ravio (Karjaa), Erkki Tietäväinen (Raasepori), Deisi Nordlund (Ingå), Mikael Ranta (Raasepori), Antti Mikala (Espoo), Riitta Korpinen (Espoo), Mikko Nykyri (Espoo), Stefan Blomqvist (Espoo), Juhani Timonen (Kauniainen), Tuula Santala (Helsinki), Seppo Sarlin (Helsinki), Inga-Liisa Kautto (Helsinki), Markku Kleemola (Kirkkonummi), Leena Airikkala (Kirkkonummi), Marjukka Modig (Vantaa), Anita Toivonen (Helsinki), Markku Heinonen (Parainen), Laura Kujansuu (Tuusula), Reijo Mikkonen (Tuusula), Ilkka Laitinen (Kaarina), Marja Elonsalo (Kaarina), Esko Gustafsson (Kaarina), Marja-Liisa Rajasaari (Salo), Lauri Kleemola (Salo), Päivi Kallioniemi (Tuusula ja Hirvensalmi), Tapio Hietaniemi (Tuusula), Jouko Lehtonen (Turku), Esa Halsinaho (Turku), Petri Salonen (Turku), Hannu Ali-Eskola (Kaarina), Juha Mäkelä (Kaarina), Kalle Rainio (Kaarina), Jouko Pitkänen (Paimio), Olli Okko (Tuusula), Ralf Rikberg (Loviisa), Tytti Eronen (Loppi), Eero Vilpas (Hyvinkää, 2 paikkaa), Heikki Tuominen (Somero), Eetu Paljakka (Kouvola), Salme ja Aarno Tuomola (Janakkala), Jukka Seppälä (Kouvola), Martti Heikinheimo (Janakkala), Soila Kaivanto-Juhola (Hausjärvi), Pentti Niemi (Kouvola), Markku Metso (Kouvola), Seppo Löfgren (Lappeenranta), Soili Laaksonen (Laitila), Reijo Leino (Forssa), Eira Laiho (Lahti), Leena Lehtinen (Lahti), Ritva Ruti (Lappeenranta), Juha Saarnio (Pyhäranta), Markku Kantola (Säkylä), Esa Helander (Rauma), Liisa Marjanen (Säkylä), Maili Sillanpää (Ypäjä), Liisa Lilvanen-Pelkonen (Akaa), Sirkka-Liisa Vaalivirta (Savitaipale, 2 paikkaa), Miia Pirttilä (Taipalsaari), Helena Lamberg (Imatra), Irmeli Ojanne (Imatra), Ilkka Kuvaja (Säkylä), Minna Innala (Valkeakoski), Markku Ranta-Eilola (Valkeakoski), Olli-Pekka Kuhanen (Taipalsaari), Ritva Valtonen (Vesilahti), Harry Backman (Kangasala), Pauliina Gröndahl (Valkeakoski), Keijo Aaltonen (Eurajoki), Outi Ratinen (Ulvila), Juha T. Tantt (Pori), Kaarina Davis (Hämeenkyrö), Matti Koskeniemi (Ylöjärvi), Ismo Nieminen (Ylöjärvi), Antero Alho (Ylöjärvi, 2 paikkaa), Lauri Halonen (Mikkeli), Risto Salonen (Hämeenkyrö), Heli Salmelainen (Orivesi), Timo Lavola (Jämsä), Marja-Liisa Hintsanen (Sulkava), Edward Klun (Ruovesi), Pekka Kiho (Jyväskylä), Tuula Närväinen (Kangasniemi), Jari Seppälä (Ylöjärvi), Heli Kuurne (Kangasniemi), Kauko Lamminen (Mänttä-Vilppula), Vesa Virtanen (Toivakka), Nina Toivonen (Kangasniemi), Anja ja Pekka Paavilainen (Mikkeli), Esa Särkkä (Petäjävesi), Ingmar Rosengård (Kristinestad), Anne Nupponen (Varkaus), Raimo Suomalainen (Varkaus), Risto Sulkava (Heinävesi), Tellervo Kauhanen (Leppävirta), Olavi Eskelinen (Heinävesi), Ismo Nousiainen (Kauhajoki), Jari Pitkäkoski (Kauhajoki), Seppo Mertanen (Äänekoski), Tomi Hakkari (Äänekoski), Auli Patjas (Outokumpu), Eeva Nikkola-Sahlberg (Ilmajoki, 2 paikkaa), Jorma Sivunen (Seinäjoki), Seppo Rasku (Seinäjoki), Timo Mäkinen (Karstula), Marja Tenhunen (Tuusniemi), Hannu Mähönen (Eno), Seppo Ojala (Lapua), Tuula Vanamo (Tervo), Mikko Keski-Karhu (Siilinjärvi), Eini ja Pertti Räsänen (Kaavi), Hanna Möykkynen (Siilinjärvi), Jari Jokela (Siilinjärvi), Timo Perätie (Kaavi), Ossi Hemminki (Kauhava), Pentti Hirvonen (Keitele), Tarja Rönkä (Iisalmi), Mats Björklund (Pedersöre), Alisa Äijänen (Kokkola), Matti Saranpää (Kokkola), Tuomas Kiviniemi (Kokkola), Aimo Niemi (Kokkola, 2 paikkaa), Matti Sykkö (Kokkola), Reijo Jussilainen (Nivala, 2 paikkaa), Anitta Partanen (Sotkamo ja Kajaani), Eino Karjalainen (Sotkamo), Teppo Piira (Sotkamo), Keijo Meriläinen (Kuhmo), Anssi Hietaharju (Oulainen), Mari Parkkari (Siikalatva ja Oulu), Pekka Majuri (Liminka), Auli Wilenius-Juola (Oulu), Tuomas Salste (Oulu), Harry Nyström (Oulu), Esa Aalto (Oulu), Ari Lapinkangas (Oulu, 2 paikkaa), Alpo Huhmarniemi (Oulu), Terhi Armanto (Oulu), Pekka Rahko (Oulu), Juho Tornberg (Oulu), Tuula Laasanen (Kemi), Tuomo Miettunen (Kemi), Sisko Ainassaari (Simo), Erkki Lehikoinen (Kemi), Tuomo Karplund (Kemi, 2 paikkaa), Kaarina Yli-Hukkala (Kemi), Jouko Kärkkäinen (Kemi ja Simo), Elina Taskila (Tornio), Anja Suopajärvi (Tornio), Perttu Kujala (Kemi), Maila Ylisirniö (Posio), Eine Kaarlejärvi (Ranua), Terttu Keränen-Kvist (Tornio, 2 paikkaa), Eeva Pyhtilä (Rovaniemi), Eino

Tammela (Ylitornio), Pirjo Vihersalo (Rovaniemi), Ismo Kreivi (Rovaniemi), Vesa Perttunen (Rovaniemi), Esko Nevala (Rovaniemi), Anu Nurila (Rovaniemi), Jukka Simula (Rovaniemi), Jukka Väänänen (Rovaniemi, 2 paikkaa), Anne-Mari Väisänen (Rovaniemi), Pekka Räinen (Pello), Anja Haavikko (Rovaniemi), Hannu Jauhiainen (Rovaniemi), Martti Kempainen (Pello), Helga Heiskari (Rovaniemi), Pirkka Aalto (Kemijärvi), Marja Sirkka (Pello), Jorma Halonen (Pello), Kirsti Pelkonen (Pelkosenniemi), Eila Ylilokka (Savukoski), Pekka Paarman (Sodankylä), Arvi Ala (Kittilä), Paula Lehtonen (Kittilä), Juhani Aro (Kittilä), Hilikka Suomalainen (Kittilä), Kerttu Laurila (Muonio), Sakari Roininen (Muonio), Olli Soutukorva (Muonio), Pirjo Huttunen (Enontekiö), Anja Akujärvi (Inari), Kari V. Markkanen (Inari), Jouni Aikio (Inari), Anja Vest (Inari) ja Kristiina Johansson (Enontekiö).

Pikkulintujen tautitilanteesta ruokintakaudella 2021–2022

Vuoden 2021 alussa Suomeenkin levinnyt korkeapatogeeninen lintuinfluenssa on sairastuttanut ja tappanut villilintuja myös pitkin vuotta 2022. Enimmäkseen taudin uhreja ovat Suomessa olleet vesiympäristön linnut kuten joutsenet, hanhet, lokit ja viimeksi myös merimetsot. Merikotkien pesäpoikasiakin on kuollut lintuinfluenssaan. Ruokintapaikkojen pikkulinnut eivät juuri altistu lintuinfluenssaviruksille.

Vähän ennen ruokintakauden alkua, elo–syyskuussa 2021, Ruokavirastoon tuli paljon havaintoja erilajisten rastaisten kuolemista Etelä-Suomessa. Tutkittavaksi saatiin useita räkätti- ja mustarastaita ja yksi laulurastaskin. Rastailla todettiin erikoinen yleisinfektio, jonka oli aiheuttanut aivoihin ja sisäelimiin levinnyt alkueläinloinen. Kudosten mikroskooppisessa tutkimuksessa (histologinen tutkimus) erottui varsinkin aivoissa yksisoluisia loisia sisältäviä rakkuloita, joita oli muodostunut isäntälinnun solujen sisälle. Loisen lajimääritys osoittautui hankalaksi, mutta mahdollisesti kyseessä oli *Isopora*-suvun loinen. Seuraavan vuoden aikana samanlaisia tapauksia tai rastaisten poikkeuksellista kuolleisuutta ei kuitenkaan ole tullut ilmi. Mystinen loinen näyttää vetäytyneen näkyvistä ainakin toistaiseksi, mutta jääme seuraamaan tilannetta.

Talvella löytyi lintuklamydiaan (*Chlamydia psittaci* -bakteeri) kuolleita talitiaisia (2 kpl) ja varpusia (2 kpl) sekä yksi keltasirkku. Yhdeltä ruokintapaikalta Pirkanmaalla löytyi myös uhanalaiseksi luokiteltu hömötiäinen lintuklamydiaan kuolleena. Linturokkoviruksen aiheuttamia ihopatteja todettiin talven aikana kolmella harakalla, kaikki olivat löytyneet eri aikoina Oulusta. Salmonellatapauksia varmistui talven aikana ruokintapaikkojen lintulajeissa täsmälleen yksi. Harakalla todettiin yleisinfektioiksi levinnyt salmonelloosi, jonka aiheuttaja oli villilinnuilla harvinaista Hessarek-serotyyppeä. Tätä serotyyppiä ei juuri meikäläisissä villilinnuissa tavata, mutta maailmalla sitä on löytynyt sairastuneista kottaraisista ja rastaista. Trikomonoosi eli *Trichomonas gallinae* -loisen aiheuttama kuputulehdus on nykyään harvinainen löydös pikkulinnuissa. Seurannassa todettiin vain yksi trikomonoosiksi sopiva kuputulehdus viherpeipolla. Sinitiaisten keuhkotulehdusta aiheuttava *Suttonella ornithocola* -bakteeri todettiin ruokintakaudella vain kerran, maaliskuussa 2022 yhdellä sinitiaisella.

Pikkulintujen ruokkijoille lienee syytä kertoa myös eräästä oravien taudista, vierailevathan ne monesti lintujen kanssa samoilla apajilla. Parina viime vuonna, lähinnä elo-syyskuun aikana, Ruokavirastossa on tutkittu paljon oravanpoikasia ja nuoria oravia, jotka ovat kuolleet vakavan ripulin seurauksena. Kuolleita oravia oli voinut löytyä useita samasta pihapiiristä. Ripulin aiheuttajaksi on paljastunut suolistoloinen, kryptosporidi eli *Cryptosporidium*-suvun alkueläinloinen. Loinen leviää ulosteissa ympäristöön ja tarttuu suun kautta toisiin oraviin. Se saattaa jopa tarttua ihmiseen. Kryptosporideilta, kuten muiltakin ruokintapaikkojen taudinaiheuttajilta, voi parhaiten suojautua huolehtimalla omasta käsihygieniasta ja ruokintapaikan siisteydestä. Ruokinta kannattaa aloittaa vasta kun talvi tekee selvästi tuloaan.

Kiitokset kaikille lintunäytteitä lähettäneille ja mukavaa ruokintakautta!

Marja Isomursu
erikoistutkija, luonnonvaraisten eläinten taudit
Ruokavirasto
Villi- ja vesieläinpatologian jaosto
p. 040 5121248; toimiston p. 040 5154325
marja.isomursu@ruokavirasto.fi

Lähetysohjeet: Linnun pitäisi olla pakattaessa viileä, mieluiten ei pakastettu. Se kääritään ensin esim. talouspaperiin, sitten ehjään muovipussiin ja sen jälkeen laatikkoon tai rasiaan, jossa se ei pääse litistymään. Laatikkoon vielä täytteeksi paperia ja mukaan lähete, jossa on lähettäjän yhteystiedot ja näytetiedot. Ohjeita ja lähetemalleja löytyy Ruokaviraston nettisivuilta www.ruokavirasto.fi/villielainnaytteet . Tutkimusvastaus tulee läheteessä annettuun osoitteeseen postissa tai sähköpostina. Lähetys Matkahuollon mukana pikapakettina osoitteella Ruokavirasto, Matkahuolto, Oulu. (Jos ei millään pääse Matkahuoltoon, voi käyttää postia osoitteella Ruokavirasto, Elektriikkatie 3, 90590 Oulu. Posti on hitaampi toimitustapa!)